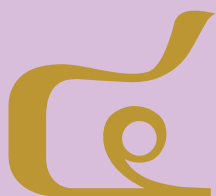

“...หนังสือเป็นป่อเกิดแห่งความรู้ต่างๆ
นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือ
บันทึกความรู้และความคิดเห็นต่างๆ
ที่เป็นประโยชน์ได้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก
เช่น กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น
เพราะความรู้ของคนในสมัยโบราณนั้นเกิดจากการสังเกต
เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลก
และจดจำข้อความต่างๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้
คนสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้น
จะติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม
ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น...”

ข้อความบางส่วนจากพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ฉันชอบอ่านหนังสือ”
ทรงพระราชนิพนธ์ขณะทรงศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗
พ.ศ. ๒๕๑๐

พระราชนิพนธ์...

ผลึกแห่งแนวพระราชดำริเจ้าหญิงนักพัฒนา

ส่วนที่ ๔

พระราชนิพนธ์...

ผลึกแห่งแนวพระราชดำริเจ้าหญิงนักพัฒนา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยส่วนพระองค์ทรงโปรดปรานการอ่านหนังสือ และทรงปรารถนาให้พสกนิกรของพระองค์รักการอ่านหนังสือเป็นอย่างมาก เนื่องจากพระองค์ทรงเห็นว่า “หนังสือ” เป็นที่มาของแหล่งความรู้และวิทยาการทุกด้าน และทุกคนสามารถแสวงหาได้ง่าย ดังข้อความบางส่วนจากพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ฉันชอบอ่านหนังสือ” ในหนังสือประจำปีโรงเรียนจิตรลดา ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๓ ความว่า

“...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่างๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่น กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพราะความรู้ของคนในสมัยโบราณนั้นเกิดจากการสังเกต เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลก และจดจำข้อความต่างๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้ คนสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้นจะติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น...”

นอกจากนี้ พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยวิชาการใช้ภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์ ดังปรากฏว่า พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ตั้งแต่พระชนมายุเพียง ๑๒ พรรษา และทรงพระราชนิพนธ์เรื่อยมา กอปรกับพระนิสัยใฝ่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา ดังภาพที่พสกนิกรชาวไทยมักพบเห็นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปยังสถานที่ต่างๆ อันเป็นพระราชจริยวัตรของพระองค์คือ การทรงสมุดบันทึกเหตุการณ์ ข้อมูล ความรู้ที่พระองค์ได้รับจากบุคคลทุกระดับ ที่จะทรงวิเคราะห์ วินิจฉัย และประมวลเป็นองค์ความรู้รวบยอดของพระองค์เอง แล้วทรงนำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นต่อไป ดังทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปประกอบพระราชกรณียกิจในพื้นที่ต่างๆ รวมถึงการเสด็จฯ ไปเยือนต่างประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงทรงมีพระราชนิพนธ์หลากหลายประเภท ทั้งภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และพระราชนิพนธ์แปล มากกว่า ๑๐๐ เรื่อง ล้วนทรงคุณค่าเป็นที่ประจักษ์ในแวดวงวรรณกรรม อันสะท้อนพระอัจฉริยภาพ และแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของพระองค์โดยขอหยิบยกมาเป็นตัวอย่างพระราชนิพนธ์ “ผลึกแห่งแนวพระราชดำริเจ้าหญิงนักพัฒนา” พอสังเขปต่อไป

พระราชนิพนธ์... ผลึกแห่งแนวพระราชดำริเจ้าหญิงนักพัฒนา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดการอ่านและการเขียนหนังสือตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ ประกอบกับพระปรีชาด้านอักษรศาสตร์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และความเป็นปราชญ์ของพระองค์ที่เกิดจากพระนิสัยโปรดการอ่าน และโปรดการใฝ่แสวงหาความรู้หลากหลายด้าน ตลอดเวลา โดยพระองค์จะทรงบันทึกและพระราชนิพนธ์ถึงประสบการณ์และความรู้ที่ทรงรับทราบหรือทรงศึกษาผ่านตัวอักษรอยู่เสมอ ดังบทกวีชื่อ “มุงไกลในรอยทราย” ในหนังสือรวมพระราชนิพนธ์ “กาลเวลาที่ผ่านเลย” ของพระองค์ ที่สะท้อนแนวพระราชดำริถึงความใฝ่พระราชหฤทัยชวนชวนความรู้และโปรดการนิพนธ์ ความว่า

แม้อีกลักร้อยปี
พอเยือนเยี่ยมโลกา
ถึงวังเร่งรีบรุด
อยากเห็นทุกสิ่งใน
เปิดดวงใจให้กว้าง
เปิดหูตานานาน
และเพื่อจะรักยิ่ง
ด้วยรักร้อยถ้อยคำ

ฉันยังไม่มีเวลา
ทั่วขอบฟ้าท่องเที่ยวไป
ถ้าไม่สุดลมหายใจ
พื้นแหล่งหล้าจักรวาล
รับทุกอย่างอย่างเบิกบาน
เพื่อค้นคิดสัจธรรม
รักรู้จริงรักจะจำ
เป็นลำนํ้าจวบร้อยปี

พระเจ้าจักรีภาพวรรณศิลป์... ปราชญ์แห่งกวีรัตนโกสินทร์

พระองค์ทรงเริ่มหัดแต่งโคลงกลอนตั้งแต่ทรงศึกษาในระดับประถมศึกษา และทรงพระราชนิพนธ์คำกลอนบทหนึ่งไว้ในตอนจบของบทความเรื่อง **“ฉันชอบอ่านหนังสือ”** เมื่อปี ๒๕๑๐ ขณะพระชนมายุเพียง ๑๒ พรรษา พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในหนังสือประจำปีโรงเรียนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๓ ดังนี้

หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด
ให้ความรู้สำเร็จบันเทิงใจ
มีวิชาหลายอย่างต่างจำพวก
วิชาการสรรมาสารพัน

นำดวงจิตเร่ร่อนขึ้นสดใส
ฉันจึงใฝ่ใจสมานอ่านทุกวัน
ล้วนสะดวกค้นได้ให้สุขสันต์
ชั่วชีวิตฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประกายแห่งนักประพันธ์ได้ฉายแสงผ่านพระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองต่อเนื่องกันมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทกวีที่ทรงพระปรีชาชาญ ทรงประพันธ์ได้ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย โดยทรงพระราชนิพนธ์โคลงสี่สุภาพได้ดียิ่ง สิลาลโคลงงดงาม ไพเราะ เปี่ยมด้วยสุนทริยะ และเนื้อหาสาระ ดังเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ร้อยกรอง อาทิ **“อยุธยา”** (พ.ศ. ๒๕๑๔) **“กษัตริยานุสรณ์”** (พ.ศ. ๒๕๑๖) **“พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง”** (พ.ศ. ๒๕๑๗) และ **“แดนดินถิ่นหมอก”** (พ.ศ. ๒๕๒๑)

พระปรีชาสามารถนี้ฉายเด่นชัดยิ่งขึ้นในพระราชนิพนธ์ **“ฉันท์ดุขฎิสังเวยสมโภชพระพุทธรูปมหามณีนรัตนปฏิมากร”** ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น เพื่อให้พระครูพราหมณ์และศิลปินกรมศิลปากรอ่านประกอบการแสดงขอสามสายสุคติพระพุทธรูปมหามณีนรัตนปฏิมากร ในการเลี้ยงพระและเวียนเทียนสมโภชพระพุทธรูปมหามณีนรัตนปฏิมากร เนื่องในพระราชพิธียกข่อฟ้าพระอุโบสถฉลองวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันอังคารที่ ๖ เมษายน ๒๕๒๕ โดยพระองค์ทรงเปลี่ยนวิธีการแต่งจากแบบโบราณที่ใช้ขนบของพราหมณ์ ให้ทันสมัยและมีเหตุผลมากขึ้น เช่น เดิมมักเขียนว่าผีสงเทวดาช่วยคุ้มครองดูแลบ้านเมือง ทรงเปลี่ยนเป็นพระพุทธรูป และพระราชากรณียกิจของพระมหากษัตริย์ต่อประชาชน รวมถึงความสามัคคีของคนในชาติ ช่วยให้ไทยสามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ และรักษากันเมืองไว้ได้

นอกเหนือจากนี้ พระราชนิพนธ์สักวากลอนสด ยังสะท้อนความเป็นปึกแผ่นกวีของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อันแสดงถึงลีลาบทกวีที่เฉียบคม มีอารมณ์ขัน อันเป็น “รส” ทางวรรณศิลป์ ดังตัวอย่างสักวากลอนสด เรื่อง “สังข์ทอง ตอนเลือกคู่” ซึ่งแสดง ณ ศูนย์วิจัยวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๓๐ ความตอนหนึ่ง ดังนี้

สักวาเร็วเกินไปลูกไม่พร้อม
คำโบราณท่านว่านารีใด
หนึ่งวิชาหมัดมวยช่วยสงบ
ทั้งกฎหมายอีกงานการบัญชี

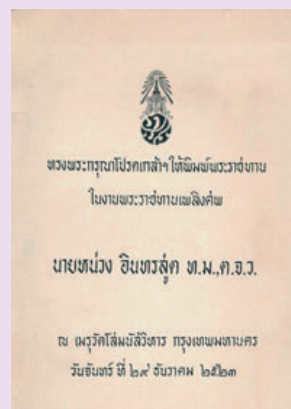
ซินไปยอมอนาคตไม่สดใส
จะออกเรือนต้องให้ศึกษาดี
โดยเตรียมรบพร้อมพริกสมศักดิ์ศรี
คุมสามีให้เรียบร้อยได้เปรียบเอ

พระผู้ปราชญ์เปรี๊ยะ... ถ่ายทอดศาสตร์และศิลป์ด้วยอักษร

สำหรับพระราชนิพนธ์ร้อยแก้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มเรียบเรียงตั้งแต่ปี ๒๕๑๐ เมื่อพระชนมายุเพียง ๑๒ พรรษาเช่นกัน ทรงเริ่มจากเรียงความ สารคดี งานวิชาการสั้นๆ เมื่อทรงเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ทรงได้พัฒนาต่อด้านบทความ วิชาการขนาดยาว และลึกซึ้งขึ้นเรื่อยๆ ตามระดับความรู้ที่เพิ่มพูน จึงทรงมีงานวิชาการทั้งบทความ คำบรรยาย ปาฐกถา และงานค้นคว้าวิจัย ทั้งในด้านภาษา วรรณคดี พุทธศาสนา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี จารึกเขมร การศึกษา โภชนาการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

ในบรรดาพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วที่ทรงประพันธ์ไว้มากคือ สารคดี เสด็จเยือนต่างประเทศ ซึ่งมีอยู่ถึง ๔๙ เรื่อง โดยพระราชนิพนธ์สารคดี เสด็จเยือนต่างประเทศเรื่องแรกในปี ๒๕๑๖ พระองค์ทรงเขียนบันทึกการเดินทางและการเข้าร่วมพระราชพิธีพระบรมศพพระเจ้ากุสตาฟที่ ๖ ออดอล์ฟแห่งสวีเดน เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๖ โดยทรงตั้งชื่อเรื่องว่า “การเดินทางไปร่วมพิธีพระบรมศพพระเจ้ากุสตาฟที่ ๖ ออดอล์ฟ”

ต่อมาในปี ๒๕๒๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศจีนเป็นครั้งแรก เมื่อทรงเสด็จกลับมาแล้ว ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง “ย่าแดนมังกร” ซึ่งนับเป็นการประเดิมการทรงเรียงร้อยสารคดีขนาดยาวเกี่ยวกับการเสด็จต่างประเทศเรื่องแรก หลังจากนั้นทรงพระราชนิพนธ์ต่อเนื่องเรื่อยมาเกือบทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยือนต่างประเทศ

ด้วยพระนิสสัยที่โปรดการท่องสู่โลกกว้างและทรงใฝ่แสวงหาความรู้ดังกล่าว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงทรงถ่ายทอดความรู้หลากหลายด้านที่น่าสนใจ ผ่านตัวหนังสือถึงผู้อ่าน ดังที่ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ใน “ย่าแดนมังกร” ความตอนหนึ่งว่า

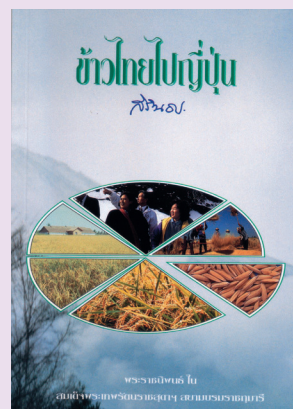
“...ข้าพเจ้าถือว่าการที่ได้ท่องเที่ยวไปในโลกกว้าง ทั้งในและนอกประเทศ เป็นการที่เราจะได้โอกาสศึกษาความเป็นไปของธรรมชาติและสังคม แม้ว่าชีวิตของคนจะน้อยนักเมื่อเทียบกับชีวิตของธรรมชาติ ภูเขา ทะเล และแม่น้ำ แต่เราอาจจะใช้เวลาที่มีอยู่ให้คุ้มค่าในการเรียนรู้ชีวิต เพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติที่เราอาศัยอยู่ การที่ได้ไปเที่ยวที่อื่นนอกจากบ้านเกิดเมืองนอนก็ดีไปอย่างหนึ่งคือ ได้เห็นว่าคุณอื่นเขาทำอะไรกับชาติของเขา ยิ่งได้เป็นแขกของรัฐบาลอย่างนี้ก็ยิ่งดีใหญ่ เพราะเขาย่อมจะพยายามเลือกสรรให้เราดูสิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุด ซึ่งเราจะได้โอกาสทราบทัศนคติและค่านิยมในสังคมปัจจุบันของประเทศนั้นๆ ส่วนดีบางส่วนของเขาอาจจะพอเข้ากับพื้นฐานของเรา และเป็นสิ่งที่เรายังนึกไม่ถึง เราก็จะได้ทำ เป็นการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมากลั่นกรอง ดีกว่านั่งอยู่บ้านแล้วดูดราม่าของดีบ้างไม่ดีบ้างของเขามาโดยไม่รู้ตัว...”

การถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่างๆ เป็นสารคดีอันนำมาซึ่งความรู้อันน่าเพลิดเพลินที่แฝงด้วยวิชาการ เป็นคุณลักษณะอันโดดเด่นของพระองค์ที่ทรงไว้ ด้วยความเป็นนักวิชาการและนักพัฒนาอย่างแท้จริง โดยจะทรงบันทึกสิ่งที่ได้ทรงพบเห็น และนำมาศึกษาเพิ่มเติมก่อนที่จะถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือในพระราชนิพนธ์ ดังเห็นได้จากตัวอย่างความตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์เรื่อง “ชาวไทยไปญี่ปุ่น” พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๓๘ ว่า

“...เมื่อกลับมาเมืองไทยข้าพเจ้าได้ปรึกษากับ
ท่านองคมนตรีอำพล เสนาณรงค์ ถึงสิ่งที่ได้ไปดูที่ญี่ปุ่น
จึงได้ทราบเรื่องเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดต่อของสถาบันนี้
กับภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ว่าได้ทำโครงการร่วมกัน ด้าน Microbiology
และ Biotechnology ผู้ให้ข้อมูลคือ รศ.ลาวัญญ์ ไกรเดช
อดีตเลขานุการโครงการวิจัยร่วมกับ RIKEN...”

พระราชนิพนธ์กับงานพัฒนา

สะท้อนแนวพระราชดำริมุ่งพัฒนาไทยสู่ความยั่งยืน

พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่แฝงไว้ด้วยวิชาการ
ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงแนวพระราชดำริเกี่ยวกับ
การพัฒนาต่างๆ อันเป็นผลึกแนวคิดที่สะท้อน
ให้เห็นถึงความใฝ่พระราชหฤทัย และทรงมุนานะ
ที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
โดยทรงซึมซับจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ และทรงถ่ายทอดความเป็น
นักพัฒนา จนได้รับพระสมณนามว่า “เจ้าหญิง
นักพัฒนา”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีความละเอียดรอบคอบในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลของพระองค์ ที่มีเพียงแต่เรียนรู้จากคำบอกเล่าเท่านั้น แต่พระองค์จะทรงใช้วิธีการสังเกตและซักถาม
ข้อมูลอย่างลึกซึ้ง อันช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทรงเน้นเรื่องเกี่ยวกับการ
พัฒนาต่างๆ และจะทรงจับประเด็นนำมาแยกเป็นตัวอย่างหรือข้อเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบ
และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังตัวอย่างเช่น ในปี ๒๕๑๖ พระองค์
เสด็จพระราชดำเนินไปยังกรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ได้ทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์ดนตรี ทรงเห็นว่า
ในการจัดพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีนี้มีการจัดแสดงคำบรรยายประกอบ และยังมีพิมพ์หนังสือที่มีเนื้อหา
เกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่จัดแสดงอย่างละเอียด เพื่อให้ความรู้แก่ผู้มาเข้าชม

ต่อมาได้ทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์ดนตรีที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง ทำให้มีพระราชดำริว่า ประเทศไทยควรจัดพิพิธภัณฑ์ดนตรี เพื่อให้ความรู้เรื่องศิลปะประจำชาติแก่ผู้สนใจทั่วไปเช่นเดียวกัน แต่การจะจัดต้องมีระบบที่ดี หากไม่พิพิธภัณฑ์จะกลายเป็น “สุสานเครื่องดนตรี” ต่อมาในปี ๒๕๓๑ พระองค์ได้พระราชนิพนธ์บทความวิชาการ เรื่อง **“พิพิธภัณฑ์ดนตรี”** และทรงแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานที่ที่จะจัดตั้งเป็นลำดับขั้นตอน ด้วยความละเอียดชัดเจนในทุกแง่มุม อันเป็นข้อคิดอันทรงคุณค่าและมีประโยชน์ยิ่ง

นอกจากนี้ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินกลับจากประเทศอินโดนีเซียและออสเตรเลียเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๒๗ ทรงเล่าเรื่องเมืองอินโดนีเซียและออสเตรเลียในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา ความตอนหนึ่งว่า

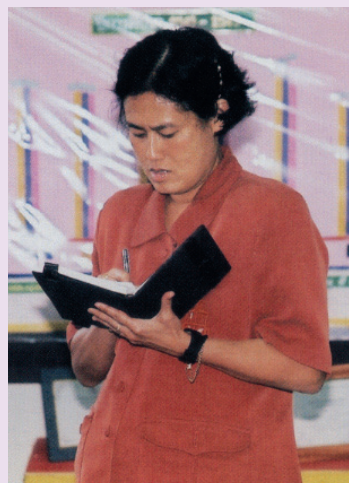
“...ประเทศอินโดนีเซีย ในด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นเขาทำได้ดีมาก สามารถถ่ายทอดช่างศิลปะให้ลูกหลาน หมู่บ้านที่มีอาชีพเป็นช่างศิลปะแขนงใด คนรุ่นหลังที่ยังมีอายุน้อยๆ ก็สามารถทำงานในช่างแขนงนั้นๆ ได้ เช่นหมู่บ้านเขียนภาพเด็กๆ ก็เขียนภาพได้ หมู่บ้านช่างแกะสลัก คนในหมู่บ้านก็จะแกะสลักได้สวยงาม แม้คนหนุ่มๆ อายุหน่อยๆ... ส่วนทางออสเตรเลียได้ดูโรงเรียนสอนทางอากาศในเขตที่เรียกว่า Northern Territory อันนี้เราคงทำตามอย่างเขาไม่ได้ หลักของการศึกษาให้ถึงทุกๆ คน การศึกษาภาคบังคับเขาให้ทุกคนมีโอกาสด้านการประถมศึกษาเท่าเทียมกัน เขาเน้นให้คนอ่านออกเขียนได้... ในที่กั้นดาร์เป็นทะเลทรายบ้านเรือนอยู่ห่างกันมาก จากหลังหนึ่งไปอีกหลังหนึ่งต้องขับรถถึง ๓ ชั่วโมงครึ่ง จึงตั้งโรงเรียนไม่ได้ต้องเรียนจากจดหมาย ในปัจจุบันมีอุปกรณ์การสอนใหม่ๆ

กล่าวคือ รัฐบาลแจกเครื่องเล่นวีดีโอเทปทุกครอบครัว นอกจากนั้น มีสถานีวิทยุ คล้ายวิทยุศึกษามีครู ๑๒ คน สอนความรู้ต่างๆ เด็กจะพูดกับเพื่อนกับครูได้ด้วย... และกระทรวงศึกษาธิการจะส่งครูไปเยี่ยมบ้านปีละครั้ง...”

พระราชนิพนธ์กรณีศึกษาเพื่อการพัฒนา

งานพระราชนิพนธ์อันมากมายของพระองค์ นอกจากจะแสดงให้เห็นว่า พระองค์ทรงสืบสานงานพัฒนาและศิลปวิทยาการ หลากหลายสาขาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถแล้ว ยังสะท้อนถึงแนวพระราชดำริ ที่มุ่งพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน ดังปรากฏในพระราชนิพนธ์วิชาการ ทั้งประเภทงานศึกษาวิจัย บทความ และเอกสารประกอบคำสอน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กว่า ๓๐ เรื่อง โดยขอยกตัวอย่าง เพียงส่วนหนึ่ง ดังนี้

“Environmental and Agricultural Development Studies by Remote Sensing Techniques in Phatthana Nikhom District, Lop Buri Province, Thailand”

ทรงศึกษาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินสำหรับการเกษตร ในพื้นที่ อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี โดยทรงนำมา ปาฐกถาพระราชทานในงาน “The Twenty-Third International Symposium on Remote Sensing of Environment” ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๕ เมษายน ๒๕๓๓ ณ กรุงเทพมหานคร

“การทดสอบระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อพัฒนาการเกษตร อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี” เป็นรายงานการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยเรื่อง การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่เกษตร ในอำเภอดอนจานและชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยทรงเป็นหัวหน้าโครงการ ทรงร่วมงานวิจัยกับ คณะนักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย รายงานการวิจัยมี วัตถุประสงค์เพื่อปรับค่าคะแนนและน้ำหนักของตัวแปรในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการพัฒนา พื้นที่เกษตร ในอำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี ให้มีความเหมาะสมและถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

มากยิ่งขึ้น และเพื่อประเมินและหาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยความเหมาะสมดินสำหรับการปลูกข้าว ข้าวโพด และถั่วเหลือง และผลผลิตของพืชในพื้นที่ รวมทั้งประเมินความสม่ำเสมอของปัจจัยที่พบในแต่ละชั้นความเหมาะสมดินสำหรับการปลูกพืช และเสนอแนะการใช้ที่ดินในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และแนวทางในการติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินต่อไป

“ข้าวไทย” พระราชนิพนธ์ที่ทรงจัดทำขึ้นเมื่อครั้งเสด็จฯ ไปทรงบรรยายเรื่องข้าวไทยที่สถาบัน International Rice Institute เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยทรงถ่ายทอดพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งถอดความจากภาษาอังกฤษ อันแสดงถึงแนวพระราชดำริที่มุ่งมั่นช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยตามรอยพระยุคลบาท ความตอนหนึ่งว่า

“...‘ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ศึกษาและทดลองทำนามาบ้าง และทราบดีว่าการทำนานั้นมีความยากลำบากเป็นอุปสรรคอยู่ไม่ใช่น้อย จำเป็นต้องอาศัยพันธุ์ข้าวที่ดีและต้องใช้วิชาการต่างๆ ด้วย จึงจะได้ผลเป็นล่ำเป็นสัน อีกประการหนึ่งที่นาขึ้น เมื่อสิ้นฤดูทำนาแล้ว ควรจะปลูกพืชอื่นๆ บ้างเพราะจะเพิ่มรายได้ให้อีกไม่น้อย ทั้งจะช่วยให้ดินร่วน ช่วยเพิ่มปุ๋ยจากพืชทำให้ลักษณะเนื้อดินดีขึ้นเหมาะสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป’ ข้อความข้างต้นเป็นพระราชดำรัสซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่กลุ่มผู้นำชาวนา แสดงถึงความสนพระทัยที่ทรงมีต่อพสกนิกรอันเป็นชาวนาชาวไร่โดยตรง...”

พระราชนิพนธ์ประกอบคำสอนและบทความวิชาการ สำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

นอกจากนี้ ในฐานะ “**ทูตกระหม่อมอาจารย์**” พลเอกหญิง ศาสตราจารย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์เอกสารคำสอน สำหรับให้นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าใช้ประกอบการเรียน รวมทั้งบทความวิชาการที่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เผยแพร่อยู่เนืองๆ ใน “**วารสารทางวิชาการ**” ของสภาอาจารย์ ส่วนการศึกษา และในนิตยสาร “**เสนาศึกษา**”

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยมีความมุ่งหมายในขั้นต้นเพื่อเป็นแหล่ง บำรุงความรู้ทางวิชาการทั่วไป ดังตัวอย่าง ที่หยิบยกมาแสดง ดังนี้

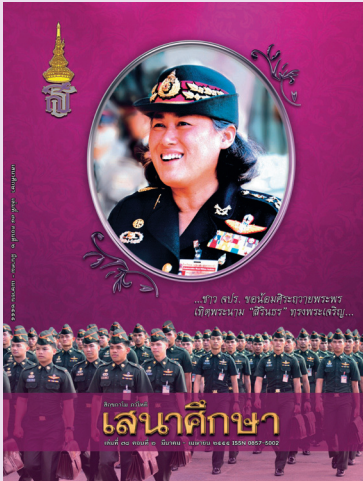

พระราชนิพนธ์เอกสารหรือหนังสือ อาทิ “**ภูมิศาสตร์กับวิถีชีวิตไทย**” และ “**ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ : การปฏิรูปการปกครอง**” หนังสือประกอบการสอนวิชา HI ๔๕๒ ประวัติศาสตร์ไทย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก โดยมีเนื้อความบางส่วน ดังนี้

“...รัชกาลที่ ๕ ก็ได้ทรงทอดทิ้งการศึกษาที่มีอยู่แล้ว เช่น โรงเรียนของพวกคริสเตียน และการศึกษาของพระ ซึ่งมีการเรียนพระธรรมวินัยอยู่แล้ว บุตรเจ้านายที่เรียนดี ทรงส่งไปศึกษาวิชาภาษาอังกฤษที่สิงคโปร์สำหรับการศึกษาของสตรี ทรงตั้งโรงเรียนสุนันทาลัยขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๒๓ ต่อมาได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนนายร้อยนายสิบขึ้น เพื่อฝึกหัดเป็นทหารโดยเฉพาะ ครั้นมีนักเรียนเพิ่มขึ้นมาก จึงทรงมีพระราชดำริว่าการศึกษาไม่ควรจำกัดอยู่ในกรมทหารมหาดเล็ก ใน พ.ศ. ๒๔๒๕ ทรงตั้งโรงเรียนเฉพาะนายทหารมหาดเล็ก ให้โรงเรียนที่มีอยู่เดิมสอนวิชาทั่วๆ ไป ผู้ต้องการศึกษาวิชาทหารซึ่งถือว่าเป็นวิชาเฉพาะให้แยกไปเรียนที่หลัง...”

พระราชนิพนธ์บทความ พิมพ์เผยแพร่ใน “วารสารทางวิชาการ” อาทิ “โลกานุวัตร” (Globalization) ปี ๒๕๓๗ “วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการพัฒนา” ปี ๒๕๔๔ “ถนนสายรุ่งเรือง” ปี ๒๕๔๘ “ความมั่นคงของมนุษย์ : พื้นฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคม” ปี ๒๕๕๐ “อาเซียนกับโลกตะวันออก” ปี ๒๕๕๒ และ “การปฏิรูปทางการทหาร : การสร้างทหารอาชีพ และสถาบันทหาร และบทบาทของทหารที่มีต่อความมั่นคงของชาติ” ปี ๒๕๕๓

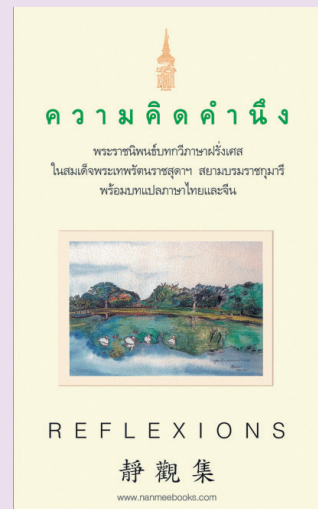

พระราชนิพนธ์บทความ พิมพ์เผยแพร่ในนิตยสาร “เสนาศึกษา” อาทิ “ศาสนากับการปกครองระบอบประชาธิปไตย” พิมพ์เผยแพร่ฉบับเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๒๖ “เล่าเรื่อง ประเพณีและเทศกาลของไทย” ฉบับเดือนสิงหาคม - กันยายน ๒๕๓๒ “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ากับสยามใหม่ในช่วง พ.ศ. ๒๔๓๐ - ๒๔๗๕” ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๓๕ “สายธารแห่งอารยธรรมไทย” ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๓๔ - มกราคม ๒๕๓๕ “บางเรื่องเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาจากสายตาผู้มาเยือน” ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๓๖ และ “ตามเสด็จเยือนลาว เปิดสะพานเชื่อมมิตร” ฉบับเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๓๗

พระราชนิพนธ์เอกสารคำสอนและบทความที่ประกอบด้วยสาขาวิชาต่างๆ ดังกล่าว แสดงถึง ความรู้ ความสามารถในการศิลปวิทยาการที่หลากหลายของพระองค์ และเมื่อได้อ่านและศึกษาแล้วจะพบว่า ในแต่ละเรื่องล้วนสะท้อนถึงแนวพระราชดำริที่ทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการทรงงานต่างๆ โดยจะทรง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ และจะทรงค้นคว้าหาข้อมูลอย่างเจาะลึกละเอียดลออ

พระราชนิพนธ์ภาษาต่างประเทศ และพระราชนิพนธ์แปล บทกวี วรรณกรรมเยาวชน นวนิยาย และบทความวิชาการ พระราชนิพนธ์แปลบทกวีและวรรณกรรมเยาวชน

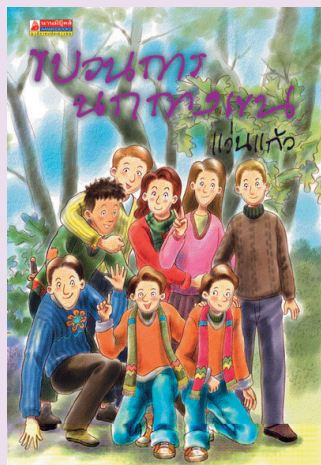
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มิได้ทรง เชี่ยวชาญเฉพาะภาษาไทยเท่านั้น หากแต่ทรงพระปรีชาสามารถในภาษา ต่างประเทศอีกหลายภาษา ทั้งภาษาฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมัน จีน เขมร บาลี และสันสกฤต โดยทรงพระราชนิพนธ์บทกวีภาษาฝรั่งเศสไว้กว่า ๒๐ บท ได้พิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในปี ๒๕๒๒ จำนวน ๑๔ บท ใช้ชื่อหนังสือว่า “ความคิดคำนึง” รวมทั้งทรงพระราชนิพนธ์แปลวรรณกรรมเยาวชน

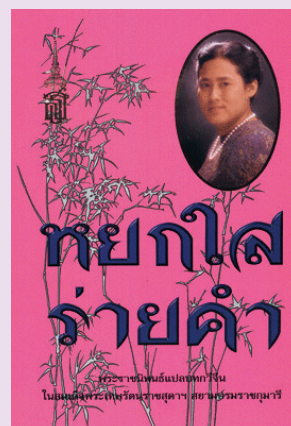
ฝรั่งเศสเรื่อง Rossogols en Cage ของ Madeleine Treherne หรือ “ขบวนการนกนางเขน” ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๒๔ และเป็น ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

ในปี ๒๕๒๓ ทรงเริ่มเรียนภาษาจีน และทรงแปลบทกวีจีน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ต่อเนื่องกันมา ๖-๗ ปี กับพระอาจารย์หลายคน

และในปี ๒๕๔๑ ภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ขอพระราชทาน พระราชานุญาตเชิญบทกวีจีนที่ทรง

แปลไว้ส่วนหนึ่ง จำนวน ๓๔ บทไปพิมพ์เป็นตำราเรียนของ นักศึกษาและเผยแพร่แก่ผู้สนใจ พระองค์ได้ทรงพิจารณาชำระใหม่อีกครั้ง ด้วยทรงเห็นว่าทรงแปลไว้นานแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รวม พระราชนิพนธ์แปลบทกวีจีน “หยกใสร้ายคำ” และทรงให้เผยแพร่ ซึ่งได้รับความนิยมมากจนต้องพิมพ์ถึง ๓ ครั้งในช่วงเวลา ๖ เดือน

พระราชนิพนธ์แปลนวนิยาย

นอกจากนี้ ทรงแปลนวนิยายจีนที่แสดงถึงพระปรีชาญาณด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน และด้วย ทรงสนพระราชหฤทัยในภาษาจีนและจีนวิทยา โดยมีพระราชนิพนธ์แปลที่เผยแพร่แล้วคือ เรื่อง “ผีเสื้อ” และ “เมฆเหิน น้ำไหล” ซึ่งทรงแปลจากงานเขียนของ ฟังฟิง “นารินตรา” นวนิยายสมัยใหม่ของ นักเขียนหญิงชื่อดังชาวจีน “ฉือลี่” ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในปี ๒๕๕๖ ในช่วงงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ซึ่งพระองค์ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับพระราชนิพนธ์แปลเหล่านี้ อันแสดงให้เห็นถึงแนวพระราชดำริอันลึกซึ้งของการถ่ายทอดวรรณศิลป์ และทรงเล็งเห็นความสำคัญของหนังสือที่จะช่วยเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีไทย-จีน ความตอนหนึ่งว่า

“เรื่องราวเกี่ยวกับชาติจีน ไม่ใช่มีแต่เรื่องบุคคลสำคัญที่ประวัติศาสตร์จดไว้เท่านั้น แต่การที่เราจะเข้าใจคนชาตินั้นให้ดี ต้องเข้าใจความเป็นอยู่ ความนึกคิดของคนธรรมดาๆ ในแง่มุมต่างๆ ตั้งแต่ได้อ่านวรรณกรรมจีน ทำให้เข้าใจเรื่องจิตใจของคนจีนสมัยต่างๆ ว่าทำไมถึงคิดอย่างนั้น อาจจะเคยมองในแง่มุมของเราแล้วเรารู้สึกว่าไม่ถูกใจ เมื่อได้อ่านสิ่งที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมา ทำให้รู้สึกเข้าถึงจิตใจ แล้วก็เห็นใจบุคคลที่มีบทบาทหรือได้รับผลกระทบเหตุการณ์บ้านเมือง แล้วถ้านำมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านคนไทย ก็จะทำให้เข้าใจจีน

ได้ดีขึ้น ถือเป็นส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่งจะช่วยสร้างเพิ่มพูนความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนกับคนไทยในแง่ประชาชนให้ดียิ่งขึ้น”

ในปี ๒๕๕๗ ทรงพระราชนิพนธ์แปลเรื่อง “ตลอดกาลนะนานแค่ไหน” นวนิยายของนักเขียนชาวจีนนาม “เถียนหนิง” ด้วย

พระราชนิพนธ์แปลวิชาการ

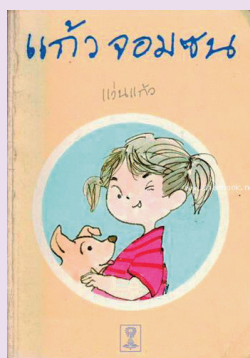
สำหรับพระราชนิพนธ์แปลวิชาการ ประกอบด้วยบทความวิชาการที่แปลจากภาษาอังกฤษ อาทิ “กำเนิดอนาคต” เป็นพระราชนิพนธ์แปลจาก Where the Future Begins ของ Amadou - Mahtar M’Bow (อะมาดู - มาห์ตาร์ เอ็มโบว์) ชาวเซเนกัล ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๗ – ๒๕๓๐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมทั่วโลกทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อม ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้แต่งได้นำเสนอปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นตอนๆ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ข้อสงสัยเกี่ยวกับความเจริญ เอกลักษณะทางวัฒนธรรม และความไม่แน่นอนและการฟื้นฟูค่านิยม เป็นต้น ทั้งนี้ พระราชนิพนธ์แปลดังกล่าวพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร “ยูเนสโกคูเรีย” ฉบับแปลภาษาไทย

นอกจากนี้ พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์แปลหนังสือและวิชาการจากภาษาอื่นๆ เช่น “**จารึกปราสาทหินพนมวัน**” หรือ *Une nouvelle inscription de Prāsād Bnam Vān* นับเป็นพระราชนิพนธ์ชิ้นแรกที่ทรงอ่านและทรงแปลจารึกภาษาเขมรโบราณ โดยกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ จัดพิมพ์ในโอกาสเปิดนิทรรศการพิเศษ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ รวมทั้งทรงศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วันละเล็กน้อย แล้วทรงแปลและผูกเป็นโคลงวันละบทสองบท เมื่อรวมกันแล้วจึงเกิดเป็น “**พุทธศาสนสุภาษิตคำโคลง**” และ “**พระจุฬปิ่นถกเถระ**” แปลจากภาษาบาลีในพระคัมภีร์ ธรรมปทฎฐกถา เป็นต้น

พระราชนิพนธ์อื่นๆ

นอกเหนือจากพระราชนิพนธ์ประเภทต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังทรงพระราชนิพนธ์หนังสือและอื่นๆ อีกมากมาย อาทิ “**สมเด็จพระแม่กับการศึกษา**” เป็นพระราชนิพนธ์เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจด้านการศึกษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นจากพระประสบการณ์จริงของพระองค์เอง และจากเรื่องที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเล่าพระราชทานแล้วทรงประทับพระราชหฤทัย ซึ่งล้วนถ่ายทอดถึงแนวพระราชดำริเกี่ยวกับงานพัฒนาประเทศด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่พระองค์ทรงเห็นว่าสำคัญยิ่ง

“**แก้วจอมแก่น**” เป็นวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับความนิยมและรู้จักกันทั่วไป ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นจากประสบการณ์จริงเมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ มีตัวละครเอกคือแก้วและเหล่าผองเพื่อน พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๑๖ โดยทรงพระราชนิพนธ์ภาคต่อชื่อเรื่อง “**แก้วจอมซน**” เผยแพร่ในปี ๒๕๒๑

นอกจากนี้ ยังมีวิทยานิพนธ์และงานศึกษาครั้งทรงศึกษาในระดับอุดมศึกษา อาทิ “**การพัฒนาวัฒนธรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**” ปริญญาโทการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปี ๒๕๒๙ “**ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท**” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๕๒๔ “**บันทึกเรื่องการปกครองของไทย**

สมัยอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์” เมื่อครั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงศึกษาเพิ่มเติมเรื่องการเมืองการปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กับหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช หนังสือเล่มนี้เป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงเรียบเรียงเนื้อหาจากคำสอนในเรื่องดังกล่าว

ด้วยความใฝ่พระทัยยิ่งในด้านภาษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชนิพนธ์บทความวิชาการเกี่ยวกับการใช้ภาษาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ อาทิ ข้อคิดจากบทกวีปราชญ์เรื่อง **“ภาษาไทยกับคนไทย”** บทความเรื่อง **“การใช้สรรพนาม”** และ **“วิจารณ์คำอธิบายเรื่องนามกิตกในไวยากรณ์บาลี”** อันเป็นการอธิบายและวินิจฉัยการประกอบศัพท์ในภาษาบาลีอย่างละเอียด เป็นต้น

พระนามแฝงในพระราชนิพนธ์

สำหรับพระนามปากกาที่ทรงใช้ในการพระราชนิพนธ์ นอกจากพระนาม **“สิรินธร”** แล้ว พระองค์ทรงใช้พระนามปากกาหรือพระนามแฝงในการพระราชนิพนธ์หนังสืออีก ๔ พระนาม ตามลำดับเวลา ได้แก่

“ก๊อนหินก๊อนกรวด” เป็นพระนามแฝงที่ทรงหมายถึง พระองค์และพระสหาย สามารถแยกได้เป็น ก๊อนหิน หมายถึง พระองค์เอง ส่วนก๊อนกรวด หมายถึง นางกุนทิกา ไกรฤกษ์ พระองค์มีรับสั่งถึงพระนามแฝงนี้เมื่อปี ๒๕๒๐ ว่า **“เราตัวโตเลยใช้ว่า ก๊อนหิน หวานตัวเล็กเลยใช้ว่า ก๊อนกรวด รวมกันจึงเป็น ก๊อนหิน-ก๊อนกรวด”** นามปากกานี้ทรงใช้ครั้งเดียวตอนประพันธ์บทความ **“เรื่องจากเมืองอิสราเอล”**

“แวนแก้ว” เป็นชื่อที่พระองค์ทรงตั้งขึ้นเอง และทรงเริ่มใช้เมื่อปี ๒๕๒๑ เมื่อทรงพระราชนิพนธ์และทรงแปลเรื่องสำหรับเด็ก ได้แก่ แก้วจอมชน แก้วจอมแก่น และขบวนการนกนางเขน โดยทรงมีรับสั่งถึงพระนามแฝงนี้ว่า **“ชื่อแวนแก้ว นี่ตั้งเอง เพราะตอนเด็กๆ ชื่อลูกแก้ว ตัวเองอยากชื่อแก้ว ทำไมถึงเปลี่ยนไปไม่รู้เหมือนกัน แล้วก็ชอบเพลงน้อยใจยา นางเอกชื่อแวนแก้ว”**

“หนูน้อย” พระองค์มีรับสั่งถึงพระนามแฝงนี้ว่า **“เรามีชื่อเล่นที่เรียกกันในครอบครัวว่า น้อย เลยใช้นามแฝงว่า หนูน้อย”** โดยพระองค์ทรงใช้เพียงครั้งเดียวในบทความเรื่อง **“ป่องที่รัก”** ตีพิมพ์ในหนังสือ ๒๕ ปีจิตรลดา เมื่อปี ๒๕๒๓

“บันดาล” เป็นพระนามแฝงที่ทรงใช้ในงานแปลภาษาอังกฤษเป็นไทยที่ทรงทำให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

เมื่อปี ๒๕๒๖ หลังจากนั้นก็ไม่เคยทรงใช้อีกเลย พระองค์มีรับสั่งถึงพระนามแฝงนี้ว่า **“ใช้ว่า บันดาล เพราะคำนี้ผุดขึ้นมาในสมอง เลยใช้เป็นนามแฝง ไม่มีเหตุผลอะไรในการใช้ชื่อนี้เลย”**

“พระราชนิพนธ์” ถ่ายทอดแนวคิดผ่านตัวอักษร พัฒนาค้นเพื่อพัฒนาชาติ

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญกับ “หนังสือ” อันเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และศิลปวิทยาการต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดสู่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปต่อยอดพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป โดยการที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิดเป็นตัวอักษรได้นั้น “ภาษา” เป็นสื่อสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับ พระองค์จึงทรงสนพระราชหฤทัยและทรงให้ความสำคัญกับงานด้านภาษาเป็นอย่างยิ่ง ดังทรงมีพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ในหนังสือ **“มณีพลอยร้อยแสง”** ความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้าเรารู้ภาษา รู้จักการใช้ภาษาที่ดี ก็จะสามารถเอาความรู้ของตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ถ่ายทอดให้ผู้อื่นรู้...”

ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงยังคงสนพระราชหฤทัยศึกษาและฝึกฝนเรียนรู้ทักษะภาษา อาทิ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาจีน รวมทั้งทรงใฝ่แสวงหาเพิ่มพูนความรู้และวิชาการด้านต่างๆ อยู่มิได้ขาด เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ ดาราศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ เป็นต้น โดยจะทรงเข้าร่วมการประชุม แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ศึกษาดูงาน และทรงพบปะสนทนากับปราชญ์ด้านต่างๆ อยู่เป็นประจำ เพื่อทรงรับความรู้ใหม่ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ และทรงพยายามบันทึกเรื่องราวและความรู้ต่างๆ เป็นผลึกแห่งแนวคิดเจ้าหญิงนักพัฒนาผ่านตัวหนังสือถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อ่าน ด้วยทรงตระหนักและเชื่อมั่นว่า ถ้าคนมีความรู้ที่ดี จะนำมาพัฒนาตนเองและประเทศชาติให้พัฒนาการสืบไป